PADDENSTOELENTIJD

Het is een feit, dat de paddenstoelen de laatste jaren sterk in aanzien gestegen zijn. Het is een verheugend feit... maar ik merk toch ook steeds weer hoe weinig 't gròòte publiek in ons land voor de paddenstoelen voelt. Ja, het heeft er zelfs een afkeer van.

Die afkeer van ons volk voor de paddenstoelen blijft me een raadsel. Wat is het bosch zonder paddenstoelen? Vooral de naaldbosschen krijgen eerst leven en afwisseling, wanneer in nazomer en herfst dit geheimzinnige heirleger voor den dag komt, in zijn talrijke vormen en vaak schitterende kleurenpracht. Wie er eenmaal oog voor gekregen heeft, hij heeft werkelijk iets gewonnen, dat hem een bron van genot zal blijven en hem er toe brengt maanden langer de vrije natuur in te gaan. In den tijd, dat de dagen gaan korten, de morgenuren en de avonden koeler worden, dan begint het eerst recht! Terwijl een ander nu geneigd zou zijn de vochtige bosschen te gaan mijden, kiest hij ze nu juist voor zijne wandelingen en de heerlijke herfstnatuur geeft hem een rijk genot, fijner en intensiever dan de warme, meer afmattende volzomer vermag. Kijk ook eens om naar de paddenstoelen, lezer, let eens op hun uiterst fraaie vormen en vaak Japansch-delicate teekening en kleuren en ge zult zien, dat ik er niet te hoog van heb opgegeven. Zie b.v. eens deze „parasolzwammen", zijn ze niet sierlijk en streng van lijn tevens? Let op den fraai „getijgerden" steel en den los geschubden hoed, die een mooie lederbruine kleur heeft. En wanneer ge u de moeite geeft ze ook eens in hunne ontwikkeling gade te slaan, zult ge bemerken, dat ze ook menig interessant vraagstuk opleveren. Zoo b.v. de ring, die om den steel zit. Die is los, ge kunt hem op en neer bewegen. Hoe kan zoo iets ontstaan? Hoe kan zoo'n ring groeien en zich ontwikkelen, wanneer hij geheel los is van de plant? De liggende paddenstoel maakt het u misschien reeds wat duidelijker, die is nog jonger en hier is wel te zien, dat de ring aanvankelijk den hoedrand met den steel verbindt en in dat stadium aan beide vastzit. Doch bij het ontplooien van den hoed scheurt hij van den rand los en maakt zich nu ook vrij van den steel, zoodat hij geheel los komt te zitten.

Het loont de moeite zich eens wat met de paddenstoelen bezig te houden. Ook al denkt ge er in de verste verte niet aan om ze te eten. Wanneer ge zoo ver komt, dat ge eenige soorten begint te kennen en bij hun naam kunt noemen, zult ge zien, dat ge U in het bosch steeds meer thuis gaat gevoelen, naarmate ge meer van deze wezens leert kennen, deze wonderlijke planten, die wel tot den droom van een wereld van elfen en kabouters schijnen te behooren.

Het is niet zoo héél gemakkelijk er in te komen, maar komaan, met een paar eenvoudige boekjes tot leiddraad toch maar eens begonnen, en dan alle zintuigen er maar op gespitst, d.w.z. oogen, smaak, reuk, gevoel (de ooren kunt ge desnoods thuis laten!).

Ge wilt weten, welke eetbaar en welke giftig zijn, of er veel eetbaar, of er zeer zwaar vergiftigen zijn, of er veel voedsel in zit en zoo al meer?

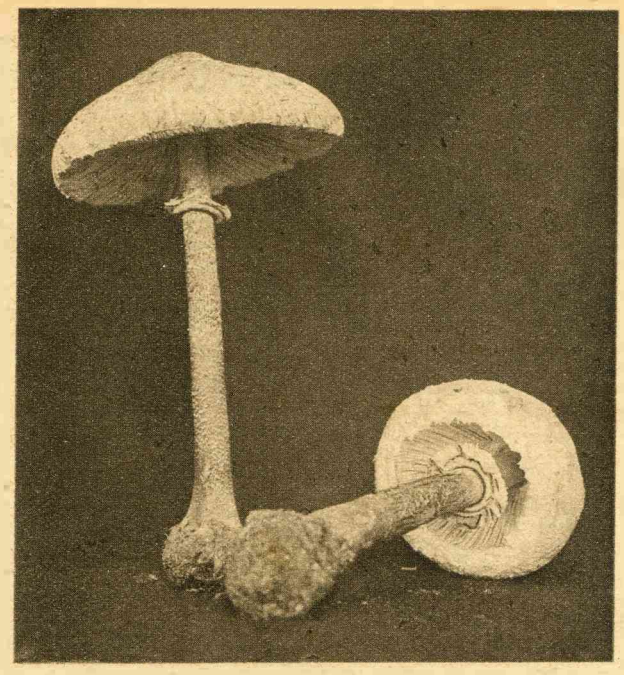

Jonge parasolzwammen.

Ik kan U natuurlijk hier op al die dingen niet antwoorden, maar zou om te beginnen vooral Uw eetlust willen beteugelen en Uw weetlust prikkelen. Eet vooral geen paddenstoelen, voordat ge het kunt doen met een gerust hart, doordat ge door eigen studie zekerheid hebt gekregen eenige eetbare soorten en alle giftige goed te kennen. Want ik verzeker U, dat er met die giftigheid niet valt te spotten; en zijn er onder, waarvan één exemplaar, wanneer dit in een paddenstoel-gerecht verdwaalt, gemakkelijk den dood van talrijke personen kan veroorzaken.

Daarom moet tegen zorgeloosheid op dit punt steeds met nadruk gewaarschuwd worden; er is slechts één weg: zich er volkomen mede vertrouwd te maken; giftige paddenstoelen, die ieder moet kennen, zijn er slechts een stuk of acht, het is geen „heksenwerk' die te leeren kennen en zijt ge eenmaal zoo ver dan kunt ge gerust eens beginnen aan eenige eetbare.

Ik wil trachten U een klein eindje op streek te helpen, door U vast te wijzen op eenige dingen, waar ge in de eerste plaats op hebt te letten. Om te beginnen moet ge U aanwennen de paddenstoelen nooit af te breken, maar ze steeds uit den grond te graven.

Vaak toch vertoonen juist de onderaardsche deelen de meest kenmerkende eigenschappen. Bij de Amanita's, het geslacht, waartoe de allergiftigste soorten behooren, vindt ge, min of meer sterk ontwikkeld, steeds een knol aan den voet van den steel. Dat ziet ge b.v. op de foto van de beide jonge panterzwammen, waar het rechter exemplaar is uitgegraven en met den knol boven op den grond gezet.

Deze paddenstoel heeft een bruinachtigen hoed, met witte wratten bezet. Hij is giftig, ofschoon niet in den hevigsten graad.

Ge ziet dat de knol een opstaanden rand vertoont; bij de uiterst giftige groene knolzwam is deze rand verlengd tot een formeelen zak, waar de steel uit oprijst. Sommige paddenstoelen hebben een wortel; buitengewoon lang kan die zijn bij de z.g. wortelcollybia. De hier afgebeelde heb ik onlangs tot bijna 3 d.M. uitgegraven, toen ze afbrak. Ik vermoed, dat ze op een of andere manier met de wortels der beuken (waaronder ze steeds voorkomt) in verband staat. Er is n.l. nog maar weinig bekend van de z.g. „zwamvlok", de eigenlijke plant, die in den bodem een verborgen leven leidt, en de paddenstoelen als hare vruchten voortbrengt.

Misschien staan ze vaak in nauwer verband tot de boomen, dan men wel weet. Vaak valt het den jongen paddenstoelen lang niet gemakkelijk boven den grond te komen. Zoo ziet ge op de foto, waar ook het witgeplekte berkenstammetje zichtbaar is, drie gebroeders, die zich omhoog gewerkt hebben. Ze hebben daarbij een geheele zode opgelicht; ge ziet die overeind staan achter de twee groote exemplaren. Er zijn zelfs wel voorbeelden bekend van paddenstoelen, die door een asphaltvloer heen braken en een paar tonnen omver wierpen.

De hier afgebeelde is een familielid van de panteramaniet: de paarlamaniet. Ze is gewoonlijk lichtbruin met bruinachtige wratten en wat vooral kenmerkend is: het witte vleesch wordt bij het doorbreken rose. Het andere plaatje toont u de paarlamaniet in volwassen toestand.

De kenmerken der amanita's, knol en ring, zijn duidelijk te zien. Ten slotte wil ik u dan erop wijzen, dat er nog een geheel andere groep is n.l. de Boleten.

Deze hebben geen plaatjes van onderen, maar een

Jonge panterzwammen; het exemplaar links heeft nog zoo goed als geen steel. Het andere is uitgegraven en met den knol boven op den grond geplaatst; de knolrand is zichtbaar, de steel begint uit te groeien. Door de ontwikkeling van den hoed komen de wratten verder uit elkaar te liggen.

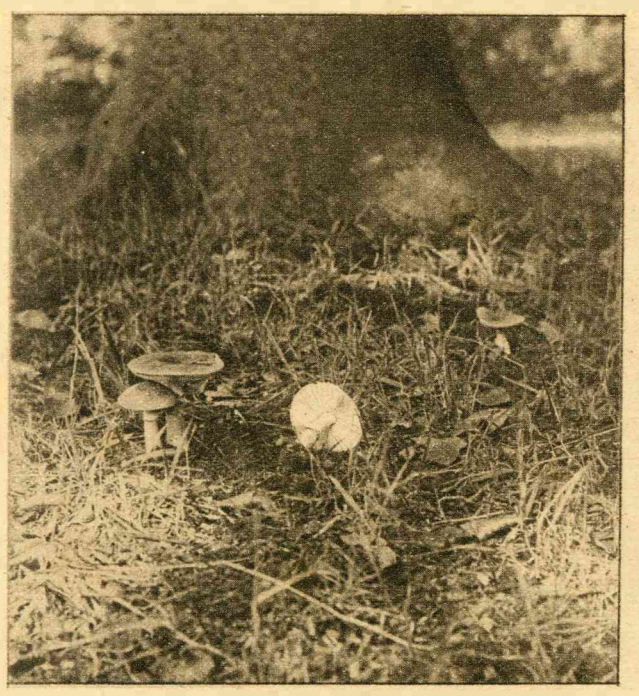

Eenige volwassen exemplaren van de paarlamaniet aan den voet van een beuk.

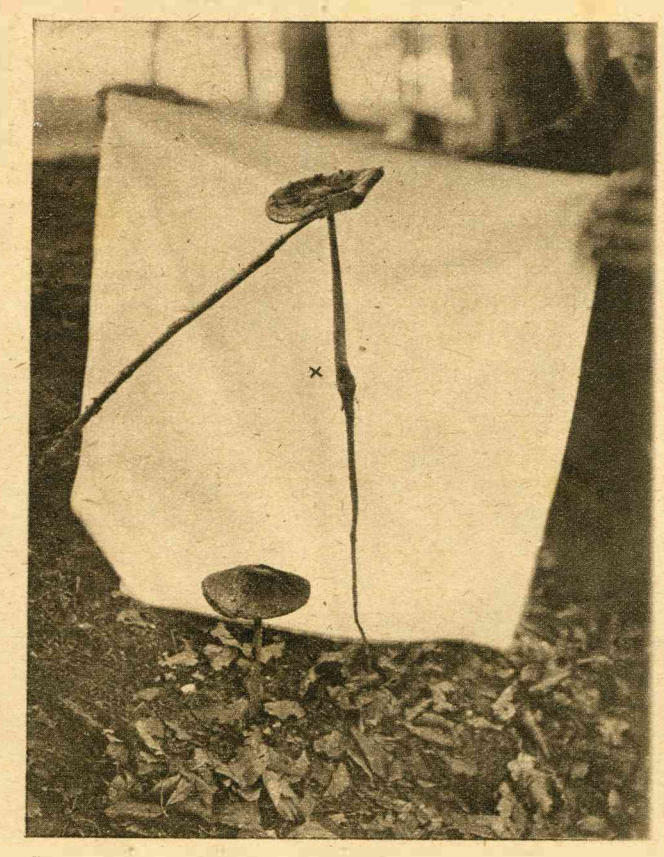

Wortelcollybia; een exemplaar is uitgegraven om den zeer langen koordvormigen wortel te toonen. Alleen het deel boven (x) stak boven den grond uit. (De paddenstoel rust ten einde hem te fotografeeren op een takje).

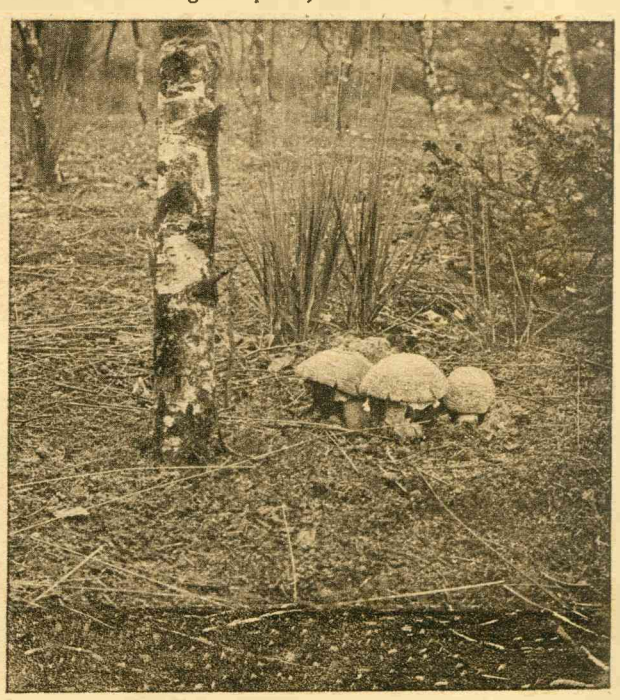

Jonge paarlamanieten, die zich met moeite hebben opgewerkt.